

Oikeudenmukaisen arvioinnin turvaaminen

Brahea 3.12.2018

Esko Lukkarinen

KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Kodit ja arviointi

- Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. (PoL 3 § 3)
- *Oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä on annettava riittävän usein tietoa oppilaalle ja hänen huoltajalleen.*
- Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa (PoA 10 §)
- *Oppilaalla ja tämän huoltajalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. (PoA 13 §)*

Kodin ja koulun yhteistyö (OPS)

- Tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman *kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea*.
- Edistää oppilaiden *tervettä kasvua ja kehitystä*.
- Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun *toimintakulttuuria*.
- Lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön *hyvinvointia ja turvallisuutta*.
- *Vastuu* yhteistyön edellytysten kehittämisestä on *opetuksen järjestäjällä*.
- Lähtökohtana on *luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus*.
- Otetaan huomioon *perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet*.
- Tarvitaan koulun henkilöstön *aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta* huoltajien kanssa sekä muutoin *monipuolista viestintää*.
- Toteutetaan sekä *yhteisö- että yksilötasolla*.

Tiedottaminen ja keskustelut huoltajien kanssa (OPS)

- Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada *tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista*.
- Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista:
 - opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista.
- Kannustavat ja oppilaan *oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit* ovat tärkeitä.
- *Säännöllisen palautteen* avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä.
- Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään *tieto- ja viestintäteknologiaa*.
- *Erityisen tärkeää* yhteistyö on oppilaan koulupolun *nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa*.
- *Paikallisessa ops:ssa määritellään* tiedottamisen ja arviointipalautteen antamisen muodot ja ajankohdat sekä yhteistyö huoltajien kanssa

Kodin ja koulun yhteistyö – arviointi opetuksen kehittämisen välineenä (OPS)

- Yhteistyö kotien kanssa on osa *hyvää arviointikulttuuria*.
- Huoltajien kanssa keskustellaan koulutyön *tavoitteista ja koulun arviointikäytännöistä*.
- Opettajan, oppilaan ja huoltajan yhteiset keskustelut edistävät *keskinäistä luottamusta ja välittävät tietoa oppilaan tilanteesta*.
- *Tukea tarvitsevien* oppilaiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on *erityisen tärkeää*.
- Arviointi on myös *opettajien itsearvioinnin ja oman työn reflektoinnin väline*.
- Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia *suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti*.
- Se *luo perustaa opetuksen eriyttämiselle ja auttaa oppilaiden mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa*.
- *Opetuksen järjestäjä seuraa* oppimisen arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja *tukee arvioinnin kehittämistä*.

OPETTAJAN JA KODIN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Kuka päättää arvioinnista?

- Oppilaan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai opintokokonaisuuden osalta oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.
- Käyttäytymisen arvioi oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.
- Vuosiluokalle jättämisestä päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. (PoA 13 §)

Kuka päättää arvioinnista, kun opettajia on useita?LSLH-2002-7958/Op-13

Rehtorin, apulaisrehtorin ja matematiikan opettajan päätös, jonka mukaan J:n päättötodistuksen matematiikan arvosanaa 5 ei uusinta-arviointipyyntöön johdosta muuteta.

Vanhemmat pitävät arvosanaa 5 on liian huonona ja katsovat arvioinnin tapahtuneen virheellisesti, koska arvosanan on antanut yksin matematiikan opettaja K, vaikka olennaisen osan kevätlukukauden matematiikan opetuksesta on antanut erityisopettaja C. Vanhempien mielestä myöskään oikeana K:n suorittama tuntiosaamisen arviointia eivätkä sitä, että arvioinnin perustana on ollut yläkoulun kokeiden keskiarvo. J on kokenut lehtori K:n suhtautumisen itseensä vihamieliseksi. Myös koulun antama kannustus on ollut puutteellista. Vanhemmat ovat havainneet koulun opettajien kesken sisäisiä ristiriitoja, mitkä häiritsevät merkittävästi koulun työskentelyä.

LH: Lääninhallitus pitää J:n arvosanaa 5 ilmeisen virheellisenä ja määrää, että arvosanaksi on annettava 6.

Perustelut: Lh:lle annettujen selvitysten mukaan J:lla on ollut kevätlukukaudella 2002 viisi matematiikan koetta, joiden arvosanojen keskiarvo on 6,2. Päättöarvioinnissa on otettu huomioon vain lehtori K:n järjestämien kokeiden keskiarvo, joka on ollut 5,31(pyöristettynä 5). Lehtori K:n arvio J:n tuntiosaamisesta on ollut 5, koska

J on ollut tunneilla hiljainen ja passiivinen eikä ole osallistunut opetukseen.

Lh katsoo, että J:n matematiikan päättöarviointi on ilmeisen virheellisesti suoritettu, koska arvioinnin on suorittanut matematiikan opettaja yksin, eikä arviointiin ole osallistunut J:ta opettanut erityisopettaja C.

Arviointi on perustunut yksipuolisesti lehtori K:n pitämiin kokeisiin, eikä J:n passiivisuutta lehtori K:n tunneilla ole tarkemmin yksilöity. Pelkästään oppilaan hiljaisuutta oppitunnilla Lh ei pidä osoituksena passiivisuudesta tai muutenkaan perusteena oppilaan työskentelyn arvioinnille.

Kodin ja oppilaan oikeus saada tietoa opettajalta

- *Oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä on annettava **riittävän usein tietoa oppilaalle ja hänen huoltajalleen.***
- *Oppilaalla ja tämän huoltajalla on oikeus saada **tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta** oppilaan arviointiin. (PoA 13 §)*

Hallintokantelu liikuntanumerosta LSLH 2000-7577/Op-13

- Kantelijat olivat tyytymättömiä poikansa liikuntanumeroon joulutodistuksessa 1999 ja kevättodistuksessa 2000. He olivat tyytymättömiä myös siihen, että eivät saaneet tietää liikunnan arviointiperusteista. He haluavat myös tutkittavan, onko tyttöjen ja poikien liikunnan arvostelu toteutettu tasapuolisesti. Kantelijat kokevat, että kyse on koulukiusaamisesta opettajan taholta.
- Vanhemmat pyysivät liikunnan opettajalta perusteita jouluarvostelussa poikansa liikuntanumeron laskemiselle. Opettajan ja rehtorin kirjeen mukaan oppilaan liikuntanumerosta päättää oppilaan opettaja, eikä siitä periaatteessa ole oikeutta tehdä arvioinnin uusimisvaatimusta, koska kyse ei ole luokalle jättämisestä. Huoltajalla on kuitenkin oikeus saada tietää arvostelun perusteet. Vanhemmat pyysivät myös erittelyn tyttöjen ja poikien liikuntanumeroista. Tyttöjen keskiarvo oli 8,36 ja poikien 6,68, pojista 30 %:lla oli numerona joko 5 tai 6, tyttöjen huonoin numero oli 8. Vanhemmat tekivät poikien liikunnan arvostelusta tarkistuspyynnön koululautakunnalle. Tarkistuspyyntö oli osoitettu koululautakunnalle ja yläasteen rehtorille, joka ei katsonut aiheelliseksi esitellä asiaa koululautakunnalle. Menettelyään hän perusteli sillä, että kirje oli osoitettu rehtorille ja että perusopetusasetuksen mukaan oppilasarvioinnin oikaisupyynnot tehdään rehtorille.

Hallintokantelu liikuntanumerosta LSLH 2000-7577/Op-13

- Liikunnanopettaja oli kirjeessään 4.1.2000 ilmoittanut vanhemmille, että hän on valmis muuttamaan R:n liikuntanumeron joulutodistukseen numeroksi 10, koska hän on opettanut ryhmää vasta kolme kuukautta ja hän haluaa nähdä R:n työskentelyn vielä talviliikunnassa.
- R harrasti aktiivisesti yleisurheilua. Vanhemmat toivoivat, että hänen henkilökohtainen valmennusohjelmansa huomioitaisiin niinä viikkoina, kun hän valmistautuu esim. SM-hallikisoihin tai PM-kisoihin keväällä 2000. Kantelukirjelmän mukaan opettaja ei ollut suostunut tekemään poikkeuksia ohjelmaan eikä neuvottelun mahdollisuuksia ollut. Opettajan suorittamista testeistä R oli saanut erinomaisia tuloksia. Kevään arvostelussa liikuntanumero putosi 8:aan. Opettaja perusteli arvosanan laskua sillä, että R:lla oli paljon luvattomia poissaoloja eikä hän ole osoittanut liikuntatunneilla kiitettävää aktiivisuutta. Liiallisista poissaoloista ei ole otettu yhteyttä vanhempiin. Äiti oli kuitenkin asianmukaisesti pyytänyt vapautusta R:lle liikunnasta kipeytyneen jalan takia ja koska R osallistuisi lajinsa kenttätestiin.

LH:n ratkaisu

- Liikunnanopettajan selityksen mukaan R ei ole ansainnut kiitettävää arvosanaa liikunnasta, koska hänellä on ollut niin paljon luvattomia poissaoloja eikä hän ole osoittanut tunneilla kiitettävää aktiivisuutta. Koska opettaja ei ole pystynyt tarkemmin erittelemään R:n aktiivisuuden vähäisyyttä eikä liiallisia poissa oloja, lääninhallitus pitää arviointia puutteellisin perustein suoritettuna. Lääninhallituksen käsityksen mukaan arvosanan pudottaminen kahdella numerolla jouluarvioinnista kevätarvointiin tulee pystyä perustelemaan tarkasti. Edellä esitetyn perusteella lääninhallitus katsoo aiheelliseksi kiinnittää opettajan huomiota vastaisen varalle perusopetuslain 22 §:n noudattamiseen oppilaan arvioinnissa.
- Lääninhallituksen käsityksen mukaan poikien ja tyttöjen liikunnan arvosanojen keskiarvot poikkeavat toisistaan niin huomattavasti, että koulun on syytä itsearviointilla selvittää, johtuuko poikkeama arviointiperusteiden erilaisuudesta vai opetusryhmien liikunnallisten taitojen tosiasiallisista eroista.

VUOSILUOKALLE JÄTTÄMINEN

Opinnoissa eteneminen ja vuosiluokalta siirtyminen

- Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä eri oppiaineissa *vähintään välttäviä tietoja tai taitoja osoittavan numeron taikka vastaavan sanallisen arvion, siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle.*
- Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.(OPS)
- Jos oppilaan suoritus on hylätty
 - *Tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa aineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot.*
 - *Mahdollisuus voidaan antaa myös lukuvuoden koulutyön päätyttyä.*
- Voidaan jättää vuosiluokalle
 - jos ei ole opintojen aikana eikä erillisessä kokeessa suorittanut 1 momentissa tarkoitettuja eri aineiden opintoja hyväksytysti tai
 - jos sitä on oppilaan yleisen koulumenestyksen vuoksi pidettävä tarkoituksenmukaisena.
- Opetushallitus voi määrätä, milloin suorituksen hylkääminen jossakin aineessa ei aiheuta vuosiluokalle jäämistä.
- Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat
- Paikallisessa ops:ssa määrätään opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Erillinen koe

- Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla *yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.*
- Erillinen koe voi sisältää *monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.*
- Jos suoritushetken mahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä *voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustuksessa ehdollinen päätös.*
- Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Luokalle jättäminen, kodin ja koulun välinen yhteistyö LSLH-2002-6514/Op-13

- Huoltajat vaativat oikaisua opettajainkokouksen päätökseen siten, että luokalle jättämisen sijasta H:lle annetaan mahdollisuus suorittaa ehdot englannissa sekä korvata liikunnan lyhytkurssi sopivaksi katsotulla tavalla. Oikaisupyynnössä ihmetellään K:n yläkoulun tapaa toimia luokalle jättämisessä, sillä oppilaan kanssa ei asiasta ole keskusteltu lainkaan, huoltajalle on ilmoitettu asiasta kolme päivää ennen koulun päättymistä sekä kieltäydyttiin kaikesta yhteistyöstä. Tyly vastaus oli, että ainut keino suoriutua kahdeksannelle luokalle on tenttiä kesän aikana kaikki lukuaineet. Koulu myös kieltäytyi antamasta oppikirjoja lainaksi kesän ajaksi. Sanottiin, että ostakaa kirjat. Lukuvuoden arvioinnissa pitää arvioida koko vuoden menestys. H:n kohdalla painotus on huhti-toukokuussa, jolloin poissaoloja oli runsaasti, minkä perusteella hänet jätettiin luokalleen. Se on kohtuutonta. Lintsaamisesta ja sopimattomasta käytöksestä H on jo kertaalleen kärsinyt rangaistuksensa istumalla jälki-istunnossa lukemattomia kertoja. H:n käytöksessä on varmasti lapsellisuutta ja uhmaa, mutta luokalle jättäminen ei vain ole oikea tapa karsia tuollaista käytöstä.

Luokalle jättäminen, kodin ja koulun välinen yhteistyö LSLH-2002-6514/Op-13

- K:n yläkoulun rehtori ja opettajakunta ovat jättäneet H:n 7. luokalle kokouksessaan 22.5.2002, koska hänen suorituksensa kahdessa oppiaineessa (englanti sekä maila- ja pallopelikurssi) on hylätty. Kokous ei tehnyt rehtorin antaman selvityksen mukaan luokalle jättämis päätöksestä ehdollista, koska hylättyjen suoritusten lisäksi hänen yleinen koulumenestyksensä edellyttää opettajakunnan käsityksen mukaan vuosiluokan uudelleenkäymistä. Päätös perustuu selityksen mukaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä opetushallituksen arviointiohjeisiin. Niiden mukaan oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on hylätty.
- LH katsoo selvitettyksi, että H on jätetty vuosiluokalle, koska hänellä on ollut kahdessa oppiaineessa hylätty suoritus. Päätös on tehty varaamatta H:lle perusopetusasetuksen 11 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä mahdollisuutta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hylätyissä oppiaineissa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Koska päätös on tehty hylättyjen suoritusten eikä yleisen koulumenestyksen perusteella, hänelle olisi tullut varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hylätyissä oppiaineissa hyväksyttävät tiedot ja taidot.

OPINNOISSA ETENEMINEN

Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana (OPS)

- Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on *riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan*.
- Oppilaan kokonaistilannetta tulee tarkastella *riittävän ajoissa*.
- *Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa* tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta *tukea* tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan.
- Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on *vaarassa tulla hylätyksi*, tulee asiasta keskustella *hyvissä ajoin* lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Pedagoginen(kolmiportainen) tuki oppilaalle

- **Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus**

- Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta.
- Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa

- **Tehostettu tuki**

- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti

- **Erityinen tuki**

- Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta.

Lisäluokan englannin kielen arviointi [LSAVI/1452/06.06.03/2012](#)

Oikaisupyynnön tekijä perustelee vaatimustaan seuraavasti:

O:ta ei varoitettu tulevasta nelosta. O:lle ei ole tarjottu tukiopetusta, vaikka ilmeisimmin siihen olisi ollut tarvetta. O:n tuntiosaaminen, aktiivisuus, hyvä käytös ja muiden pienempien kokeiden osuus on mitätöity. Nelosen antamiseen lisäluokalla pitäisi olla erittäin vankat perusteet, esimerkiksi luntaaminen kokeessa. Arvosana vaikuttaa jatko-opiskelupaikan saantiin ja mahdollisuuksiin ja edesauttaa syrjäytymistä yhteiskunnasta. Huoltajaan ei ole otettu koulusta yhteyttä.

Rehtorin selvitys:

Rehtori toteaa selvityksessään, että jossain vaiheessa viimeisellä kouluviikolla O:n luokanvalvoja M oli tullut kansliaan ilmoittamaan, että O:n englannin arvosana pitää nostaa. Rehtori kertoo ilmoittaneensa, että koska M ei opeta englantia O:lle, hän ei voi sitä tehdä. Rehtori kertoo kysyneensä asiaa O:n opettajalta A:lta, joka oli vastannut, että nostamiselle ei ole perusteita ja luetellut O:n saamat arvosanat. Rehtori kertoo todenneensa, että asiaan ei sitten ole aihetta.

Luokanvalvojan selvitys

Luokanvalvojan selvityksen mukaan hän laittoi 28.5. englannin opettajalle Wilman kautta kyselyn siitä, onko O tietoinen tulossa olevasta hylätystä arvosanasta. Hän sai samana iltana opettajalta selvityksen mm. siitä, miten O:n arvosana on muodostunut ja miten opettaja on oppitunnilla *tarjonnut tukiopetusta lukuvuoden aikana ja mahdollisuutta tehdä ylimääräinen osaamista osoittava kirjoitustehtävä hylätyn arvosanan välttämiseksi*. Luokanvalvojan selvityksen mukaan opettajalla oli ollut *vaikeuksia päästä keskustelemaan henkilökohtaisesti tulossa olevasta numerosta O:n kanssa*.

Luokanvalvoja vahvistaa selvityksessään hänen, opettajan ja O:n käymän keskustelun 30.5., jossa *O mm. myönsi saaneensa 5-varoituslomakkeen huhtikuun alussa ja kuulleensa lisätehtävänä olleesta kirjoitelmasta ja mahdollisuudesta korottaa hylätty arvosana*. Kirjoitelmaa hän ei kuitenkaan ollut toimittanut opettajalleen.

Luokanvalvoja kertoo selvittäneensä 28.5. opettajalta saamiensa Wilma-tietojen avulla huoltajalle O:n englannin arvostelun perusteet ja opettajan Wilma-tiedotukset kokeista ja niiden suorittamismahdollisuuksista. *Huoltaja oli tuolloin kertonut, että hän ei ole päässyt kirjautumaan Wilmaan moneen kuukauteen. Siitä huolimatta O:n poissaoloja ja muita Wilma-merkintöjä oli luokanvalvojan mukaan kuitattu tuona aikana*.

Opettajan selvitys arvioinnista

•Suullisen kielitaidon näyttöjä on selvityksen mukaan ollut mahdollista antaa oppitunneilla läpi lukuvuoden esimerkiksi viittaamalla ja osallistumalla aktiivisesti keskustelu- ja eläytymistehtäviin. O viittaili yksittäisiä kertoja, mutta suullisiin harjoituksiin hän otti osaa tuskin ollenkaan. Usein hän vain istui hiljaa paikallaan. Riittävää näyttöä vaaditun puhetaitotason A1.2 kehittyvä alkeiskielitaito, saavuttamiseen ei oppilaan läsnä ollessa näin ollen kertynyt.

A:n selvityksen mukaan varsinaisen syyskokeen ollessa hylätty (4½), tämä arvosana ja yleensä ajallaan tehdyt hyväksytyt sanakokeet olivat merkittävässä roolissa välitodistuksen arvosanaa 5 ajatellen. Kokeiden ulkopuolella lukemista harjoiteltiin säännöllisesti sekä kotiläksynä että ohjatusti oppitunneilla. A arvioi koe- ja oppituntinäytöillä O:n englannin luetun ymmärtämisen yltäneen keskimäärin, joskaan ei täysin aukottomasti, koulun opetussuunnitelmassa määritellylle vähimmäistaitotasolle A1.3, toimiva alkeiskielitaito.

Selvityksen mukaan oppilaiden sana- ja fraasitasoja laajempia kirjoitustaitoja mitattiin kirjoituskokeen muodossa (O:n arvosana 4½), minkä lisäksi oppilaat saivat laadittavakseen omat kirjalliset ansioluettelonsa. O ei tätä tehtävää muistutuksesta huolimatta palauttanut, kuten ei myöskään tarjottua korvaavaa kirjoitustehtävää. Selvityksen mukaan yksittäisten lauseiden kokoaminen yhtenäiseen ymmärrettävään muotoon, jäi O:lla niin kokeissa kuin sanakokeissakin usein irrallisten sanojen kääntämisen tasolle. Näiden näyttöjen ja laiminlyöntien perusteella A katsoo, että O:n kirjoitustaitonäytöt eivät yltäneet vaaditulle vähimmäistasolle A1.2, kehittyvä alkeiskielitaito.

•Selvityksen mukaan vaadittujen taitotasojen A1.2 tai A1.3 suppea perusosaaminen jäi O:n tapauksessa vaille riittäviä koetuloksia tai muuta näyttöä huomattavan monella kielitaidon osa-alueella: kuullun ymmärtämisessä, puhumisessa sekä kirjoittamisessa. Alimmalle hyväksytylle päättöarvosanalle 5 asetetut vähimmäiskriteerit eivät siis kielitaidon osalta täyttyneet koulun opetussuunnitelman edellyttämällä tavalla. Hylättyä päättöarvosanaa puolsivat lisäksi merkittävät puutteet oppilaan työskentelyssä: hänen läsnäolonsa erityisesti kevään oppitunneilla ja sitä kautta osallistumisensa tunneilla tehtyihin harjoituksiin ei ollut säännöllistä, eikä oppilas myöskään poissa ollessaan aktiivisesti selvittänyt tunneilla tehtyjä tehtäviä tai annettuja läksyjä muilta oppilailta tai opettajalta, vaikka A ohjeisti O:ta niin tekemään.

LSAVI/1452/06.06.03/2012

- Perusopetuksen oppimäärään kuuluvissa yhteisissä oppiaineissa arvioinnin tulee perustua Opetushallituksen perusopetusta varten määrittelemiin päättöarvioinnin kriteereihin ja niiden soveltamista koskeviin ohjeisiin, ja siinä käytetään perusopetusasetuksen mukaista numeroasteikkoa. Aluehallintovirasto katsoo saamansa selvityksen perusteella, että opettajan toiminta on ollut perusopetuslain mukaista, ja hänen O:n englannin kielen näyttöön kohdistuva arviointinsa on perustunut koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa annettuihin, Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin pohjautuviin päättöarvioinnin kriteereihin. Oppilaalle on hyväksytyn arvosanan saavuttamiseksi varattu tilaisuuksia osoittaa saavuttaneensa englannin kielessä hyväksyttävät tiedot ja taidot. Koska rehtorin ja opettajan ratkaisu hylätä arvioinnin uusimista koskeva pyyntö ei ole ollut ilmeisen virheellinen, aluehallintovirasto katsoo oikeaksi hylätä oikaisuvaatimuksen.

Luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen vuoksi

- Jollei oppilaan huoltaja ole tehnyt esitystä oppilaan jättämisestä vuosiluokalle oppilaan yleisen koulumenestyksen vuoksi, huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.
- **Asianosaisen kuuleminen (Hallintolaki 34 §)**
- Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun

Luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen perusteella

A:n huoltaja R vaatii arvioinnin uusimista ja oikaisua vuosiluokalle jättämistä koskevaan päätökseen, koska hän on *huoltajana ollut siinä käsityksessä koko lukuvuoden ajan, että A on saavuttanut vuosiluokan oppimäärään kuuluvissa aineissa välttävät tiedot ja taidot, eikä hänellä ole tietoa missä oppiaineessa A:lla on hylätyt arvosanat*. R vaatii A:lle mahdollisuutta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hylätyissä oppiaineissa vähintään välttävät tiedot ja taidot. Jos A saa erillisessä kokeessa hylätyn arvosanan, R vaatii kuitenkin A:n kohdalla siirtymistä seuraavalle vuosiluokalle, koska luokalle jättämisen vaikutukset voivat olla A:lle kohtalokkaat ja johtaa jopa syrjäytymiseen.

Aluehallintovirasto katsoo selvitetyn, että A:lla on ollut vaikeuksia koulunkäynnissä kolmannella luokalla K:n koulussa. Erityisesti oppimisvaikeuksia on ollut äidinkielessä, matematiikassa ja englannissa. Lisäksi A:lla on ollut keskittymisvaikeuksia koulussa. Oppimisvaikeuksia on edistänyt se, että A ei ole suorittanut tunnollisesti hänelle annettuja kotitehtäviään. Oppimis- ja keskittymisvaikeuksien vuoksi A:lle on annettu perusopetuslain 16 a §:ssä tarkoitettua tehostettua tukea (tukiopetus, avustajapalvelut, erityisopettajan pienryhmäopetus). Myös A:n velvollisuutta suorittaa kotitehtäviä on kevennetty.

Luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen perusteella

Tukitoimista huolimatta A:n koulumenestys ei ole parantunut koulun toivomalla tavalla, ja koulun *hyvinvointitiimi on koulun oppilashuoltotyöskentelyn suunnitelman mukaisesti käsitellyt vuosiluokan kertaamista kokouksessaan 29.4.2013*. Tällöin todettiin, että A:n tiedot ja taidot ovat riittämättömät siirtymiseen 4. vuosiluokalle. Luokalle jäämisen *perusteena on yleinen heikko koulumenestys*. Luokan kertaamisen järjestämiseksi pidettiin 20.5.2013 oppilaskohtainen *oppilashuoltotyöryhmän kokous*. Molemmille huoltajille *lähetettiin kutsu kokoukseen ja pyydettiin, että huoltajat ilmaisisivat kantansa luokan kertaamiseen viimeistään kokouksessa*. Kokouksella oli kaksi tavoitetta: tarkoituksena oli kirjata huoltajan kanta asiaan sekä keskustella tulevan kouluvuoden tukijärjestelyistä. A:lle ei ole varattu perusopetusasetuksen 11 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla mahdollisuutta suorittaa opetukseen osallistumatta eri aineiden oppimääriä, koska luokalle jättäminen on tehty yleisen koulumenestyksen vuoksi.

Luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen perusteella

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan A:n jättämistä luokalle yleisen koulumenestyksen perusteella ei voida pitää perusopetuslaissa ja opetussuunnitelman perusteissa tarkoitettuna tuen muotona. A on koulun antaman selvityksen mukaan saanut tehostettua tukea, ja luokalle jättäminen on tehty koulun hyvinvointitiimin ja oppilashuoltoryhmän esityksen mukaisesti. Koulu on perustellut luokalle jättämistä sillä, että se on tukikeino. Vaikka A:n luokalle jättämistä yleisen koulumenestyksen perusteella voitaisiin aluehallintoviraston arvion mukaan pitää osittain perusteltunakin, *koulun esittämä perustelu luokalle jättämisestä tukikeinona ei ole perusopetuslain säännökset huomioon ottaen hyväksyttävä. Oppilasarviointia koskevat omat säännöksensä, eikä sitä tule sekoittaa tuen antamista koskeviin säännöksiin.*

Luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen perusteella

Aluehallintovirasto katsoo, että luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen perusteella on *opettajan arviointivaltaan kuuluva asia, joka perustuu hänen arvionsa oppilaan koulumenestyksestä. Koulun hyvinvointitiimillä tai oppilashuoltoryhmällä ei ole toimivaltaa puuttua oppilaan koulumenestyksen arviointiin.* Saadun selvityksen mukaan A:n luokalle jättämistä on kuitenkin käsitelty koulun oppilashuoltoryhmässä, ja perusopetuslain 22 §:n 3 momentin mukainen huoltajan kuuleminenkin on järjestetty oppilashuoltoryhmän kokouksen yhteyteen. Aluehallintovirasto ei pidä tätä lain mukaisena menettelytapana. Tämän vuoksi aluehallintovirasto harkitsee oikeaksi hyväksyä oikaisupyynnön ja määrää vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen muutettavaksi niin, että A siirretään neljännelle luokalle.

MUUTOKSENHAKU ARVIOINTIIN

42 c § Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen

• Uusinta-arviointi

- Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun oppilaan arviointia koskevaan päätökseen *ei saa hakea muutosta valittamalla.*
- *Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista 2 kuukauden kuluessa tiedon saamisesta.*
- Uudesta arvioinnista päättävät koulun *rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.*

• Oikaisuvaatimus

- Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään.
- Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi *muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.*

• Valituskielto (PerusopL 42 d § 2)

- Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 42 c §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

- Arvioinnissa käytetään *monipuolisia menetelmiä*.
- Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen *eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa*. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon *oppilaiden erilaiset tavat oppia* ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä.
- Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas *ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen*.
- Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa *tieto- ja viestintäteknologiaa* ja antaa *suullisia näyttöjä*.
- Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien *apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan*.
- *Lievätkin oppimisvaikeudet* ja oppilaiden mahdollisesti *puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa*.
- Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritellyt opetuksen *erityiset painoalueet*.

Historian arvosana, monipuoliset arviointikäytännöt LSAVI/1518/06.06.03/2011

- Huoltaja on tyytymätön rehtorin päätökseen, jonka mukaan A:n historian päättöarvosanaksi jää 8. Huoltaja pyytää oikaisuvaatimuksessaan arvosanan korottamista 9:ään. Huoltajan toteaa, että A:n historian arvosana oli 7. luokan todistuksissa ja 8. luokan joulutodistuksessa 8. A on kuitenkin kevätlukukaudella saanut kokeista 9+ ja 9 ½. Lisäksi A on sekä omasta että opettajan mielestä tunneilla aktiivinen. Huoltaja perustelee vaatimustaan sillä, että opetussuunnitelaman perusteiden mukaan päättöarvosanan tulee perustua oppilaan osaamiseen päättövaiheessa 8.- 9.luokalla, ei näiden luokkien arvosanoihin. Päättöarvosanaa ei huoltajan mukaan voida muodostaa eri luokkien arvosanoista jonkin matemaattisen kaavan mukaan, kuten monissa kouluissa on aiemmin menetelty. Oleellista on ottaa huomioon mitä oppilas koulun päättyessä osaa, ei se minkä tasoista hänen osaamisensa on ollut joitakin vuosia aiemmin oppimisprosessin varhaisemmassa vaiheessa.
- Historian opettajan selvityksen mukaan päättöarviointi perustuu koulun historianopettajien yhdessä laatimiin perusteisiin, joissa on huomioitu lainsäädäntö sekä Opetushallituksen ja P:n koulun yleiset arvioinnin perusteet. Arvioinnin periaatteita ovat mm. seuraavat:
 - Oppilaita on kohdeltava tasapuolisesti
 - Arvioinnin tulee olla läpinäkyvää, vertailukelpoista ja kannustavaa
 - Arvioinnin tulee pohjautua mahdollisimman selkeisiin kriteereihin, eli arviointiin eivät saa vaikuttaa opettajan subjektiiviset, mahdollisesti asiaan kuulumattomat seikat oppilaasta
 - Oppilaan erityispiirteet(sairaudet, heikko suomenkielen taito jne) otetaan mahdollisimman hyvin huomioon
 - Päättöarvioinnin arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön 7-8 luokilla

Historian opettajan selvitys

- Historiaa opiskellaan 7-8 luokilla ja näissä on neljä väliarvostelua eli historian oppiaines voidaan jakaa neljään osaan, joiden suoritusjärjestyksellä ei periaatteessa ole väliä. Tosin kronologinen järjestys on tarkoituksenmukaisin. Historian arviointi (sekä väli- että päättöarviointi) pohjautuu seuraaviin perusteisiin:
- Menestyminen kokeissa (lukukaudessa 1-2). Tämä on tärkein numeroon vaikuttava seikka. Tähän sisältyy tuntiaktiivisuus, kotitehtävien suoritus, tuntikuulustelut, esitelmät, ryhmätyöt jne.
- Erityistapauksissa (sairaus, vamma, maahanmuuttajatausta ym) voidaan arviointi suorittaa tapauskohtaisesti ottaen oppilaan tausta huomioon. Tällöin koejärjestelyssä voidaan käyttää avustajaa, koe korvata joko kokonaan tai osittain muulla näytöllä
- Mikäli oppilas on jollakin osa-alueella menestynyt tilapäisesti esim. kokeessa normaalia suoritustasoa heikommin, annetaan hänelle mahdollisuus antaa lisänäyttö. Tämä voidaan tehdä esim. uusintakokeella, erillisellä korotustentillä tai muulla historian opettajan kanssa sovittavalla suorituksella.

A:n historian arvosanan perusteet ja LSAVIN ratkaisu

- Arviointi perustuu kokonaisarviointiin, ei vain yksittäisen historian osa-alueen tai pelkästään numeroarviointiin
- Historia ei ole samalla tavalla kumulatiivinen oppiaine kuin esimerkiksi matematiikka tai kielet. Toki oppilaiden historiallinen ajattelu yleensä kehittyy. Oppilaiden kokonaisarviointi mahdollisimman pitkältä aikaväliltä on oppilaiden tasapuolisen ja oikeudenmukaisen kohtelun vuoksi paras vaihtoehto.
- A: suoritukset kolmelta lukukaudelta (7. syksy- 8. syksy) on arvioitu 7- 8 arvoiseksi. Kokeitten keskiarvo on hieman yli 8, mutta muu näyttö on arvosanojen 6-7 luokkaa. Esimerkiksi tuntiaktiivisuus ja läksyjen luku on ollut pääosin heikkoa. Tämä on ilmennyt esim. kirjallisten tuntikuulustelujen tuloksissa ($3\frac{1}{2}/14$, $5\frac{1}{2}/10$, $5\frac{1}{2}/10$, $5\frac{1}{2}/12$, $9/10$, $5\frac{1}{2}/11$, $7/12$, $6/12$)
- Koska oppilaat saavat päättötodistuksen 9. luokan keväällä, on historian osalta mahdollisuus antaa lisänäyttö jo aikaisemmin, eikä pelkästään yleisenä korotustenttipäivänä kesällä. Tämä voidaan joustavasti sopia huoltajan tai oppilaan sekä historian opettajan kanssa.
- LSAVI: Saamansa selvityksen perusteella aluehallintovirasto katsoo, että A:n historian päättöarvosana on perustunut monipuolisen näytön ja kokonaisarvioinnin periaatteisiin. Arvosanan määräytymisessä on koulun yhteisten arviointikriteerien mukaisesti otettu huomioon hänen osaamisestaan antamansa näyttö 7 – 8 . Luokilla.

**OIKEUDENMUKAISEN ARVIOINNIN VARMISTAMINEN
PEDAGOGISESTI JA JURIDISESTI**

Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri (OPS)

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä
- oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa

Hallinnon oikeusperiaatteet (Hallintolaki 6 §)

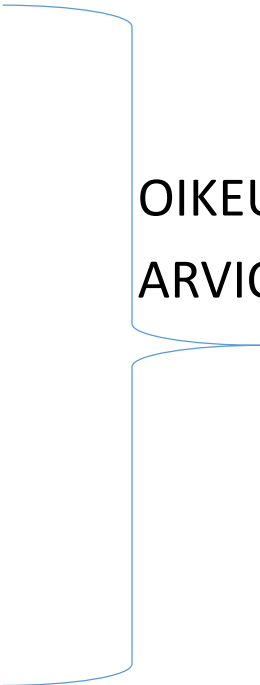
tasapuolisuus

objektiivisuus

suhteellisuus

tarkoitussidonnaisuus

luottamuksensuoja

OIKEUDENMUKAINEN
ARVIOINTI

Hyvän hallinnon perusteet

- ❑ Oikeusperiaatteet: tasapuolisuus, puolueettomuus, suhteellisuus, tarkoitussidonnaisuus ja luottamuksensuoja
- Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus
- Neuvonta
- Hyvän kielenkäytön vaatimus

Hallinnon oikeusturvaperiaatteet

- **Tasapuolisuus**

- Perustuslain 6 §: ihmisten yhdenvertaisuus
- Viranomaisen soveltaa lakia tekemättä muita eroja kuin laista ilmenee
- Ratkaisutoiminnan johdonmukaisuus

- **Tarkoitussidonnaisuus**

- Velvollisuus käyttää toimivaltaa vain siihen tarkoitukseen, johon se on laissa määritelty tai tarkoitettu käytettäväksi

- **Puolueettomuus**

- Päätöksenteko ja toiminta objektiivisesti perusteltavissa

- **Suhteellisuus**

- Toimet oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden
- Tärkeä merkitys erityisesti epäedullisten seuraamusten määräämisessä

- **Luottamuksensuoja**

- Yksityisen tulee voida luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen, virheettömyyteen ja pysyvyyteen

KIITOS!

Yhteystiedot: esko.lukkarinen@avi.fi